

PRAVIDLA PRO INTERNET

Dvanáctiletá kamarádka může mít pleš a vousy

I tam, kde školní řád zakazuje využívání mobilních telefonů při vyučování a o přestávkách, i tam, kde je školní wifi síť zaheslovaná a přístup na ni mají jen učitelé, není výjimkou, že díky datům jedou děti pod lavicí na svých smartphonech. Dokud řádí „jen“ v různých střílečkách, je to ještě celkem dobré. Horší je, když je začne bavit v internetovém prostoru dusit některého ze spolužáků.

Jak se mají učitelé a rodiče v takové situaci zachovat? Mohou nahlédnout do metodik, které pro ně připravilo třeba ministerstvo školství nebo Národní centrum bezpečnějšího internetu. MŠMT se třeba v metodice k řešení šikany ve školách dotýká možnosti v podstatě technické prevence kyberšikany v době vyučování. „Škola má ve školním řádu zpracovaná pravidla používání informačních a komunikačních technologií, internetu a mobilních telefonů (během vyučování, o přestávkách, v prostoru školy). Součástí tohoto textu je i stanovení kázeňských opatření při nedodržování těchto pravidel,“ říká se v ní.

Také zmíněné Národní centrum bezpečnějšího internetu (www.ncbi.cz) nabízí na svých stránkách řadu informací a metodik pro rodiče i učitele. V souvislosti s kyberšikanou upozorňuje, že agresorem se může stát kdokoli, že oběti šikany „tváří v tvář“ dává možnost odvety a že se stále častěji stává prostředkem msty. Kyberšikana podle NCBI otevřela úplně novou dimenzi rozvoje patologie mezilidských vztahů. Připomíná její prostorovou i časovou neomezenost, „jak snadno se na internetu šíří digitální obsah, je jednoduché rozšířit i fotografie, video nebo text, který někoho ponižuje, šíří o něm nepravdivé nebo popudlivé informace“. Čím více lajků takový atak třeba na sociální síti získá, o to víc roste i frustrace oběti.

„Kyberšikana jako jedna z forem psychické šikany nepůsobí viditelné modřiny a krvavé šrámy. Může proto zůstat svému okolí dlouho skrytá. Přesto působí zranění neméně vážná a obtížně léčitelná,“ upozorňuje NCBI s tím, že pro agresory je tato cesta lákavá i kvůli možnosti skrýt se za falešný profil, za neznámou e-mailovou adresu a dosáhnout vysoké míry anonymity.

Polidštění virtuálního prostoru
Projekt Centrum bezpečnějšího internetu (www.saferinternet.cz) nabízí služby, díky kterým je možné virtuální prostředí pro děti poněkud „polidštit“, aby bylo

bezpečnější. Jednou z takových služeb je Bezpečně online: „Podporuje děti, jejich rodiče a učitele, aby co nejlépe využívali internet, poskytuje jim vhodné digitální zdroje (knihovny) a osvětové nástroje, které vytváří a rozšiřuje ve spolupráci s třetími stranami (školy, odborníci, průmysl).“

CBI provozuje i Pomoc online (www.pomoconline.cz), jejímž prostřednictvím poskytuje zdarma online, telefonní a osobní poradenské služby, „díky kterým mohou děti, mládež, jejich rodiče, pečovatelé a učitelé získat radu, jak řešit potíže s nežádoucími online kontakty, chováním a obsahem (lákání na schůzku, kyberšikana, sexting aj.).“

Kromě toho v případě, že kdokoliv narazí v internetu na ilegální obsah, může se obrátit na horkou linku Stop online (www.stoponline.cz). Jejím prostřednictvím se získávají a vyhodnocují zprávy a data o protizákonných materiálech se sexuálně zneužívanými dětmi na internetu. „Na základě smluvně zakotvené spolupráce s Policií ČR brání jejich dalšímu šíření po internetu. Ve spolupráci s mezinárodní sítí horkých linek INHOPE působí proti šíření ilegálního obsahu po internetu na mezinárodní úrovni,“ píše se na webu www.saferinternet.cz.

Letos je tématem ochrana soukromí

Už od roku 2004 se každoročně na začátku února slaví Den bezpečnějšího internetu. Je to celosvětová kampaň, které se například loni zúčastnilo ve 120 zemích skoro 20 milionů účastníků v akcích, které zorganizovalo na 21 000 škol a knihoven. Letos byla tématem Dne bezpečnějšího internetu ochrana soukromí a osobních údajů, což se bezprostředně nebezpečí kyberšikany týká.

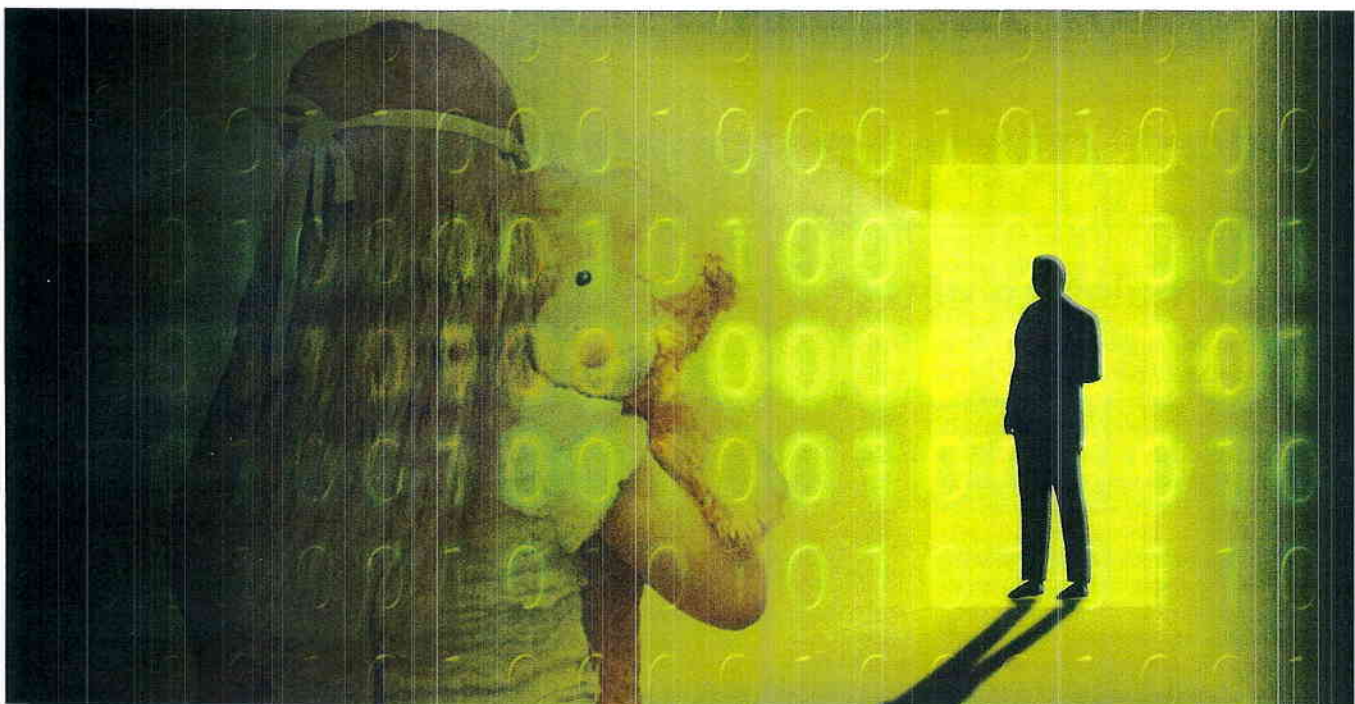
Čestný předseda poradního výboru projektu Saferinternet senátor Miroslav Antl se při prezentaci DBI dotkl situace, kdy se na internetu vydává člověk za někoho jiného. Jde o často citované nebezpečí, že dvanáctiletá kamarádka, se kterou si jiná děvče dopisuje, má třeba pleš a vousy. M. Antl upozornil, že jde v takových případech o falešnou identitu, na jejíž postih trestní zákoník pamatuje v několika paragrafech.

David Chovanec, ředitel odboru bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR, zase připomněl, že obecná kriminalita sice v České republice dlouhodobě klesá, oproti tomu kriminalita páchaná na internetu má zcela opačnou tendenci. „V roce 2012 bylo registrováno 2200 trestných činů v oblasti internetové kriminality, o tři roky později jejich počet překročil 5000. Kolik jich skutečně je, to si ale neodvážím odhadnout ani odborníci na tuto oblast, podstatná část této kriminality zůstává nezjištěna, je v ní vysoká míra latence,“ řekl.

Pokud jde o podvody, na ty se ještě přichází celkem rychle. Ale hackerské útoky nebo různá narušení psychické integrity, pronásledování, vyhrožování, mravnostní kriminalita včetně zneužívání dětí a vytváření dětské pornografie nebo obchodo-

Ilustrační foto ze ZŠ Hořovice R. Švancar

Zdroj: pixabay.com

vání s ní, kyberšikana, to jsou věci, které zůstávají často hluboko a dlouho skryty. Internet je podle něho také ideálním prostředím pro trestné činy s extremistickým podtextem, i v této oblasti je však podle něho velmi vysoká latence, samotných trestných činů je evidováno jen několik desítek.

„Důvodem skutečnosti, že se těmito činy nezabývají orgány činné v trestním řízení, je skutečnost, že ne vždy si lidé uvědomí, že se stali obětí trestného činu, nebo že se za svůj prožitek stydí, nechťejí o něm mluvit,“ tvrdí. „Moderní komunikační prostředky jsou běžnou součástí našich životů, ve virtuálním prostředí se pohybují jak děti, tak senioři, i proto je důležité nastavovat pravidla, jak se v tomto prostoru bezpečně pohybovat. Základním heslem prevence kyberkriminality je informovanost veřejnosti, práce se zvláště zranitelnými členy společnosti, kteří se stávají jejími oběťmi nejčastěji. A mezi ně právě děti patří. Osvěta by měla směřovat i k učitelům nebo například k rodičům nebo sociálním pracovníkům. Dnešní doba je zvláštní v tom, že zejména rodiče obvykle rozumí kyberprostoru a životu v něm méně než jejich děti. Když už k nějakým problémům dojde, je důležité, aby oběti věděly, na koho a jakým způsobem se mohou obrátit pro pomoc.“

Připravuje se změna v ochraně osobních údajů

Zdeněk M. Zálíš, koordinátor projektu SID CZ, připomněl, že se připravuje změna legislativy týkající se ochrany osobních údajů, aby se přiblížila evropskému standardu.

Josef Prokeš, ředitel sekce správní Úřadu pro ochranu osobních údajů, na něj navázal s tím, že nařízení bude účinné od května příštího roku, z velké části nahradí současný zákon o ochraně osobních

údajů. „Pro část internetové veřejnosti se bude jednat o revoluci, měl by skončit systém, který ochranu soukromí zohledňoval až na posledním místě. Moderní ochrana osobních údajů se stává nezbytnou součástí chodu organizací, správců a zpracovatelů osobních dat. Nejde jen o zákazníky například internetových obchodů, ale z hlediska škol například i o žáky, o zaměstnance... Vláda a odpovědná ministerstva by měla při zavádění modernizované formy osobních údajů podporovat bezpečné prostředky a certifikované identifikační nástroje na jejich ochranu. To by mohlo pomoci zejména

„*Základním heslem prevence kyberkriminality je informovanost veřejnosti, práce se zvláště zranitelnými členy společnosti, kteří se stávají jejími oběťmi nejčastěji. A mezi ně právě děti patří.*“

menším správcům osobních údajů, například školám, u nichž se nedá předpokládat potřebné know-how pro identifikaci rizik spojených s nakládáním s osobními údaji,“ vysvětloval J. Prokeš.

O zajištění bezpečnosti těch nejmladších uživatelů internetu hovořila i Gabriella Czeh, ředitelka veřejné politiky pro střední a východní Evropu ve Facebooku. Zmínila skutečnost, že pro uživatele ve věku 13 až 18 let existuje možnost nastavení, díky kterému u mohou vidět informace o těchto uživatelích pouze přátelé, není možné je nalézt ani systémem vyhledávání. Nabízí se i řada dalších nastavení, která zvyšují bezpečný prostor a soukromí pro tyto uživatele.

Značky pro internetovou dálnici

Jak se pohybovat na internetu bezpečně, takových návodů a pravidel a desater najdete na různých místech a na různých serverech nepočítaně. Národní centrum bezpečnějšího internetu přišlo s nápadem vytvořit internetovou variantu „pravidel silničního provozu“, s odkazem na ně vyhlásilo soutěž pro zkušené uživatele internetu mezi 12. a 18. rokem (a v další kategorii i pro seniory 60+) a nazvalo ji **ibezip – bezpečnost internetového prostoru**. „Na silnicích je to snadné – pravidla jsou dána zákonem, všichni je musí znát. Řidiči musí mít průkaz, a dokonce i chodci musí pravidla respektovat, jinak mohou být i oni potrestáni. Auta zpravidla jezdí jedním směrem, vpravo (univerzální pravidlo pravé ruky), mají své značky a povinnou technickou kontrolu. Na internetu je to jiné – pravidla neexistují, lidé se domnívají, že jsou tam anonymní, a podle toho se chovají. Neplatí tam často ani pravidla slušnosti, nevydává se řidičský průkaz, každý používá jiné zařízení bez povinnosti zabezpečit jakoukoliv úroveň bezpečnosti. Je to vlastně takový slum, kde si každý staví a boří, co chce. Lidé se často okrádají, hrabou se v cizích přístrojích a ještě se tím chlubí, svým chováním mohou dokonce způsobit fyzickou smrt. Neexistuje žádná technická kontrola přístrojů používaných na této informační dálnici,“ vysvětlují organizátoři soutěže www.iBEZIP.cz.

Cílem je vytvořit přehledný, pochopitelný, komplexní, uspořádaný a nápaditě graficky uspořádaný návrh pravidel internetového provozu. Vybraní úspěšní účastníci mohou získat ceny v celkové hodnotě přesahující 30 000 korun. Čas na zpracování a odevzdání příspěvků je konec března, výsledky by měly být vyhlášeny 11. dubna.